

**SPORT
GAAT ^{NIET}
VANZELF**

**POLITIEK, KOM
IN BEWEGING!**

ZET SPORT EN BEWEGEN IN VOOR EEN STERKE PROVINCIE.

**INVESTEER IN GEZONDHEID, ONTMOETING,
ONTWIKKELING EN GELIJKE KANSEN.
HET LEVERT MAATSCHAPPELIJKE
EN ECONOMISCHE WAARDE OP.**

SPORTGAATNIETVANZELF.NL

**SPORT
GAAT NIET
VANZELF**

**POLITIEK, KOM
IN BEWEGING!**

INLEIDING

Een sterke provincie is een provincie waarin mensen gezond en weerbaar zijn, elkaar ontmoeten en prettig kunnen wonen, werken en recreëren.

Sport en bewegen dragen daar iedere dag aan bij. Ze maken inwoners gezonder, brengen mensen samen, versterken de leefomgeving en dragen bij aan een sterke regionale economie. Tegelijk helpen sport en bewegen bij grote provinciale opgaven zoals leefbaarheid, klimaatadaptatie, brede welvaart en regionale ontwikkeling.

Sport is dus geen sluitpost van beleid, maar een kans om meerdere doelen tegelijk te bereiken. Provincies hebben de positie om die verbindingen te leggen. Zij kijken over gemeentegrenzen heen, brengen partijen samen en maken keuzes die bepalend zijn voor de kwaliteit van leven van inwoners.

Brigitte Musters, voorzitter Sportkracht12:

"Provincies hebben de kracht om verbindingen te leggen die anders niet vanzelf ontstaan. Door sport en bewegen te verbinden aan opgaven op het gebied van gezondheid, weerbaarheid, leefomgeving, economie en klimaat, maken zij het verschil voor inwoners in elke regio."

De vraag is niet óf sport en bewegen bijdragen aan provinciale opgaven. De vraag is hoe provincies die kracht optimaal kunnen benutten.

In deze brochure bieden wij daarvoor kant-en-klare ingrediënten aan. Praktische voorstellen waarmee provincies de verbindende kracht van sport en bewegen direct kunnen inzetten voor een gezondere, sterkere en toekomstbestendige provincie.

Onze oproep is simpel: geef sport en bewegen een volwaardige plek in provinciaal beleid. Sport draagt bij aan:

- Meer ruimte voor een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.
- Slimme oplossingen voor klimaat- en duurzaamheidsopgaven.
- Meer brede welvaart, gezondheid en gelijke kansen.
- Een sterkere regionale economie door topsport en evenementen.

Want wie investeert in sport, investeert tegelijkertijd in gezondheid, weerbaarheid, leefbaarheid, duurzaamheid, verbondenheid en economische kracht.

EEN STERKE BASIS VOOR SPORT

De maatschappelijke waarde van sport en bewegen ontstaat niet vanzelf. Sport draagt bij aan gezondheid, leefbaarheid en sociale samenhang, maar alleen als de basis op orde is: voldoende sportplekken, vitale sportclubs en sterk professioneel kader, zoals buurtsportcoaches en verenigingsmanagers.

Die basis staat onder druk door stijgende kosten, druk op vrijwilligers en verschillen in voorzieningen tussen regio's. Dat vraagt om versterking en betere samenwerking. De provincie kan hierin het verschil maken door een bovenregionale aanpak (en daarmee samenhang) te creëren, samenwerking te stimuleren en te zorgen voor een goede spreiding van sportvoorzieningen, samen met gemeenten en provinciale sportorganisaties.

MEER WETEN? GA NAAR [SPORTGAATNIETVANZELF.NL/PROVINCIE](https://sportgaatnietvanzelf.nl/provincie)

**SPORT
GAAT NIET
VANZELF**

**POLITIEK, KOM
IN BEWEGING!**

Geef ruimte aan sport en bewegen in de leefomgeving

Woningbouw, mobiliteit, energie, water en natuur vragen steeds meer ruimte. Daardoor staat ruimte voor sport en bewegen onder druk, terwijl de behoefte juist groeit. Mensen sporten en bewegen allang niet meer alleen op sportvelden en in sporthallen, maar juist ook in de openbare ruimte, het buitengebied en de natuur.

Een leefomgeving die uitnodigt tot bewegen draagt bij aan gezondheid, welzijn en sociale verbinding. Toch ontbreekt in de praktijk vaak de samenhang tussen wonen, natuur, mobiliteit en gezondheid. Daardoor raakt ruimte voor sport en bewegen regelmatig in de knel.

Provincies kunnen hierin het verschil maken. Als regisseur van de ruimtelijke ordening moeten zij sport en bewegen structureel verankeren in omgevingsvisies, gebiedsontwikkelingen en regionale investeringsagenda's. Alleen zo krijgt sport een volwaardige plek naast andere ruimteclaims.

Dat vraagt om duidelijke keuzes. Reserveer ruimte voor sportvoorzieningen, beweegroutes en groene uitloopgebieden, én versterk sportverenigingen als sociale infrastructuur in stad en dorp. Bescherm tegelijkertijd kwetsbare natuur en zorg voor heldere, werkbare kaders voor sport en recreatie. Zo ontstaat een gezonde, beweegvriendelijke leefomgeving waarin sport, natuur en samenleving in balans zijn. De provincie maakt daarin het verschil.

Lodewijk Klotwijk, directeur-bestuurder Platform Ondernemende Sportaanbieders:

"De ruimte voor sport staat onder druk, terwijl de behoefte groeit. Het is belangrijk dat iedereen de mogelijkheid heeft om dichtbij huis te sporten. Geef sport en bewegen daarom een volwaardige plek in ruimtelijke keuzes. En streef naar een gezonde en weerbare provincie."

CONCRETE VOORSTELLEN

1. Ontwikkel sterke, samenhangende beweegroutes

Investeer in goed onderhouden en aaneengesloten netwerken voor wandelen, fietsen, varen en hardlopen en veranker deze in provinciale omgevingsvisies en mobiliteitsplannen. Zet gerichte subsidieregelingen in voor de aanleg en het beheer van routes en voorzieningen. Gebruik overgangsgebieden rondom N2000 als kans om routes slim te sturen, zodat kwetsbare natuur wordt ontzien en recreatieve kansen ontstaan en laat het daarmee ook een kans zijn voor recreatie als verdienmodel in deze gebieden.

2. Borg ruimte voor groene uitloopgebieden

Zorg voor voldoende en toegankelijke groene gebieden rond steden en dorpen, en vooral op plekken waar woningbouw plaatsvindt. Leg dit vast in omgevingsvisies, verordeningen en gebiedsontwikkelingen en maak afspraken met gemeenten en ontwikkelaars over het reserveren van ruimte. Zet provinciale subsidiemogelijkheden in om realisatie en beheer van routes en voorzieningen te ondersteunen. Zo worden groene uitloopgebieden structureel onderdeel van een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving.

3. Zorg met coördinatie en spreiding van sportvoorzieningen

Neem provinciale regie op de coördinatie en spreiding van sportvoorzieningen door regionale samenwerking tussen gemeenten en sportaanbieders te faciliteren. Door gezamenlijk te plannen, benutten en programmeren ontstaat meer kwaliteit, continuïteit en doelmatig gebruik van voorzieningen, ook in regio's waar deze onder druk staan. Hierdoor blijven sportvoorzieningen bereikbaar voor alle inwoners en wordt regionale ongelijkheid voorkomen.

4. Pak provinciale rol in bovenlokale voorzieningen en investeringen

Pak als provincie een rol in de afstemming en financiering van bovenlokale sportvoorzieningen zoals zwembaden, ijsbanen en multifunctionele topsportaccommodaties, inclusief veilig en toegankelijk zwemwater. Deze voorzieningen hebben een regionale functie voor top- en breedtesport en hebben een bovenlokaal belang. De provincie kan het verschil maken door gemeenten te verbinden, multifunctioneel gebruik te stimuleren, en door onrendabele, maar maatschappelijk noodzakelijke delen van investeringen via cofinanciering mogelijk te maken. Zo ontstaat een samenhangende en toekomstbestendige (top) sportinfrastructuur.

5. Bewaak de balans tussen sport, natuur en ruimtegebruik

Neem provinciale regie om een goede balans tussen sport, recreatie en natuur te krijgen. Benut hiervoor omgevingsvisies en natuurbeheerplannen. Combineer dit met monitoring en handhaving, zodat natuur beschermd blijft en sport en recreatie verantwoord mogelijk zijn, met minder regeldruk en meer duidelijkheid voor initiatiefnemers. Werk met duidelijke richtlijnen voor vergunningverlening en sportevenementen en ontwikkel uniforme beoordelingskaders samen met gemeenten en terreinbeheerders, zodat sportevenementen, zoals tochten voor fietsen, wandelen en schaatsen, mogelijk blijven.

Bruno Giebels, directeur Sportbedrijven Nederland:

"Sport stopt niet bij de gemeentegrens. Provincies kunnen gemeenten, sportbedrijven en andere partners aan elkaar verbinden en zo zorgen voor sterke, toekomstbestendige sportvoorzieningen die inwoners in de hele regio laten profiteren van de kracht van sport en bewegen."

KLIMAAT EN DUURZAAMHEID

Zet sport in als deel van de oplossing

Klimaatverandering is steeds nadrukkelijker zichtbaar in onze leefomgeving. Zomers worden steeds heter, buien worden extremer en langere periodes van droogte beïnvloeden hoe we wonen, werken en recreëren. Ook sport en bewegen worden hierdoor geraakt. Velden raken onbespeelbaar door wateroverlast of droogte, hittestress maakt sporten minder veilig en sportaccommodaties krijgen te maken met hogere kosten en kwetsbaarheid door veranderende weersomstandigheden en stijgende energieprijzen.

Maar sportlocaties bieden ook kansen om bij te dragen aan oplossingen om klimaatverandering tegen te gaan. Sportparken en een beweegvriendelijke openbare ruimte kunnen uitstekend worden ingezet voor wateropvang, vergroening en verkoeling. Ook liggen er kansen in de energietransitie, bijvoorbeeld door het benutten van warmte uit zwembaden en ijsbanen, zonopwekking op daken en het gebruik van opslagmogelijkheden bij sportvelden.

Neem sporten, bewegen en sportaccommodaties daarom mee in opdrachten voor gebiedsontwikkeling. Help gemeenten door op provinciaal niveau ruimtelijke, klimaat- en energieopgaven met elkaar te verbinden en samenhang te creëren die lokaal vaak moeilijker te realiseren is. Ook hier kan de provincie het verschil maken.

**SPORT
GAAT NIET
VANZELF**

**POLITIEK, KOM
IN BEWEGING!**

Jan Dirk van der Zee, directeur-bestuurder Koninklijke Nederlandse Voetbalbond:

“Duurzaamheid stopt niet bij de voordeur van een voetbalvereniging, sportschool of speelveldje. Juist op sportparken wordt de duurzame leefomgeving van morgen gebouwd. Ze bieden kansen voor vergroening, energieopwekking en klimaatadaptatie. Geef sport daarom een vaste plek in klimaat- en energiebeleid.”

CONCRETE VOORSTELLEN

1. Veranker sport als deel van de oplossing

Zorg dat sport en bewegen expliciet onderdeel zijn van omgevingsvisies, klimaatprogramma's en energiebeleid. Door sport vanaf het begin mee te nemen in beleidskaders en gebiedsontwikkeling, ontstaat een integrale aanpak waarin sport meebeweegt met ruimtelijke- en klimaatopgaven.

2. Ontwikkel klimaatadaptieve sport- en beweegruimte

Positioneer sportlocaties en beweegruimte als onderdeel van de aanpak voor klimaatadaptatie. Stimuleer dat sportparken en de openbare ruimte bestand zijn tegen hitte, droogte en wateroverlast, bijvoorbeeld door vergroening, schaduw en wateropvang. Zo dragen sportplekken actief bij aan een klimaatbestendige leefomgeving.

3. Versnel verduurzaming en benut sport in de energietransitie

Ondersteun sportverenigingen, sportondernemers en exploitanten bij het verduurzamen van accommodaties via provinciale subsidieregelingen, leningen of fondsen. Neem sportlocaties expliciet mee in regionale energiestrategieën en stimuleer initiatieven zoals zon op daken, restwarmtegebruik en lokale energieopslag. Zo worden sportlocaties onderdeel van het energiesysteem van de toekomst.

4. Verbind opgaven en partijen en benut koppelkansen

Breng gemeenten, projectontwikkelaars, bouwsector, natuurorganisaties en sportorganisaties actief bij elkaar via regionale tafels, programma's en gebiedsgerichte samenwerkingen. Stimuleer kennisdeling en innovatie en schaal succesvolle voorbeeldprojecten op met provinciale ondersteuning. Zo benut de provincie koppelkansen tussen sport, vergroening, energie en klimaatadaptatie en versnelt de uitvoering.

BREDE WELVAART

Maak sport en bewegen mogelijk voor iedereen

Gezondheid, meedoen, kansen en verbondenheid zijn belangrijke voorwaarden voor een gelukkig leven. Sport en bewegen dragen hieraan bij door mensen samen te brengen en actief te houden.

Tegelijkertijd is meedoen aan sport en bewegen niet voor iedereen vanzelfsprekend. Verschillen in gezondheid, inkomen en leefomgeving zorgen ervoor dat sommige groepen minder deelnemen en daardoor ook minder profiteren van de positieve effecten van sport.

Gerichte aandacht voor toegankelijkheid, betaalbaarheid en sociale veiligheid helpt om gezondheidsverschillen te verkleinen, eenzaamheid tegen te gaan en sociale samenhang te versterken.

Door sport en bewegen te verbinden aan provinciaal beleid op gezondheid, leefomgeving en sociale ontwikkeling kunnen provincies bijdragen aan brede welvaart en gelijke kansen voor al hun inwoners.

Bekijk voor inspiratie voor jouw verkiezingsprogramma ook de [gids van de Beweegalliantie](#).

**SPORT
GAAT NIET
VANZELF**

**POLITIEK, KOM
IN BEWEGING!**

Ruben Buijserd, directeur Maatschappelijke Organisaties Sport:

“Niet iedereen heeft dezelfde kansen om te sporten en bewegen. Sport draagt bij aan gezondheid, gelijke kansen en maatschappelijke participatie. Als aanjager van een gelijk speelveld tussen gemeenten kan de provincie ervoor zorgen dat sportkansen niet afhankelijk zijn van een postcode.”

CONCRETE VOORSTELLEN

**SPORT
GAAT NIET
VANZELF**

**POLITIEK, KOM
IN BEWEGING!**

1. Verlaag drempels voor deelname

Zorg voor goede randvoorwaarden voor deelname aan sport en bewegen.

Denk aan een goede bereikbaarheid, betaalbaarheid en toegankelijkheid van sport.

Zorg voor vindbare en zichtbare ondersteuning aan specifieke doelgroepen.

Ondersteun en versterk waar mogelijk bestaande instrumenten zoals het Jeugdfonds sport & cultuur of het Fonds Gehandicaptensport, zodat mensen met een afstand tot sport worden toegeleid naar sport en waar nodig financieel worden ondersteund.

2. Versterk sportclubs en verbind sport met zorg, welzijn en onderwijs

Stimuleer samenwerking tussen sport, zorg, sociaal domein en onderwijs, zodat aanbod en ondersteuning beter op elkaar aansluiten. Investeer in professioneel kader dat verenigingen versterkt en de verbinding met andere domeinen legt, zoals buurtsportcoaches en verenigingsondersteuners.

3. Stimuleer een inclusieve en sociaal veilige leefomgeving

Zorg dat sportvoorzieningen en de openbare ruimte toegankelijk, uitnodigend en sociaal veilig zijn voor iedereen. Besteed expliciet aandacht aan groepen die extra drempels ervaren, zoals mensen met een beperking of andere kwetsbare groepen, zodat iedereen zich uitgenodigd en welkom voelt om te bewegen. Maak ook hierbij gebruik van bestaande (sociale) infrastructuur.

4. Investeer in een gezonde en actieve jeugd

Stimuleer regionale samenwerking rond jeugd, zodat sport en bewegen een vanzelfsprekend onderdeel zijn van opgroeien. Door vroeg te investeren worden gezondheidsverschillen verkleind en ontstaan blijvende positieve effecten. Borg daarbij dat er voldoende passend en zichtbaar aanbod en ondersteuning is voor ambitieuze jonge sporters en talenten, zodat zij zich kunnen ontwikkelen binnen hun eigen omgeving en sportvereniging.

ECONOMIE EN SPORT

**SPORT
GAAT NIET
VANZELF**

**POLITIEK, KOM
IN BEWEGING!**

Benut de regionale kracht van (top)sport en evenementen

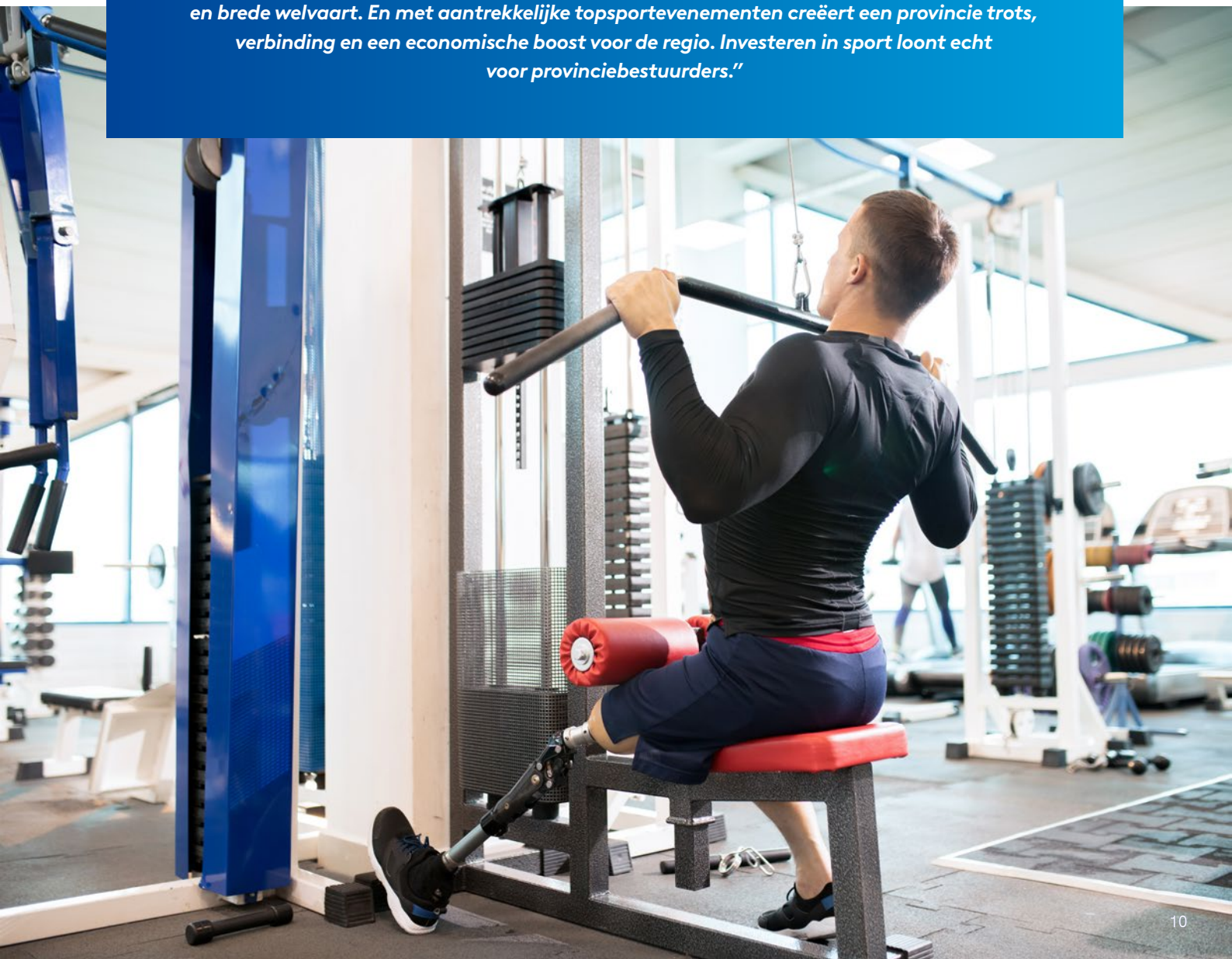
Benut (top)sport als economisch vliegwiel voor regionale ontwikkeling en brede welvaart. Sportevenementen, wedstrijden en competities trekken bezoekers, genereren bestedingen en versterken toerisme, horeca en lokaal ondernemerschap. Daarmee vergroten zij de aantrekkingskracht van een provincie voor bedrijven, talent en investeerders. Tegelijk brengen zij inwoners samen en versterken zij trots, identiteit en sociale samenhang in steden en dorpen.

Sport levert zo een directe en indirecte maatschappelijke en economische waarde: meer werkgelegenheid, een sterker vestigingsklimaat en grotere zichtbaarheid, nationaal en internationaal. Juist topsportverenigingen, TeamNL centra en topsportevenementen spelen hierin een sleutelrol als dragers van kwaliteit, imago en ontwikkeling, en verbinden sport met onderwijs, arbeidsmarkt en regionale opgaven. Juist in deze samenhang ligt de meerwaarde van topsport.

Als bovenlokale speler kan de provincie samenhang organiseren, partners verbinden en (top)sport strategisch inzetten als motor voor regionale ontwikkeling en brede welvaart.

Marc van den Tweel, algemeen directeur-bestuurder NOC*NSF:

“Sport draagt bij aan veel provinciale thema’s: van gezondheid en leefomgeving tot economie en brede welvaart. En met aantrekkelijke topsportevenementen creëert een provincie trots, verbinding en een economische boost voor de regio. Investeren in sport loont echt voor provinciebestuurders.”

WAT VRAAGT DIT CONCREET VAN PROVINCIES?

**SPORT
GAAT NIET
VANZELF**

**POLITIEK, KOM
IN BEWEGING!**

1. Topsport als onderdeel van regionale economie

Zet sport strategisch in om de regio op de kaart te zetten, bijvoorbeeld via sportevenementen, topsportverenigingen of TeamNL centra en regionale maatschappelijke thema's. Koppel topsport en (top)sportevenementen aan bredere maatschappelijke opgaven, zoals gezondheid, innovatie en toerisme, zodat sport bijdraagt aan economische groei, maatschappelijke impact én een sterke regionale identiteit.

2. Versterk topclubs, verenigingen en TeamNL centra

Investeren in topclubs, verenigingen en TeamNL centra voor jonge ambitieuze sporters is van groot belang. Deze groep valt vaak tussen wal en schip, terwijl juist zij een belangrijke schakel vormen tussen breedtesport en topsport. Aandacht voor deze sporters draagt bij aan zowel een leven lang sport- en beweegplezier als aan de ontwikkeling van toekomstig talent.

3. Benut (top)sportevenementen als motor voor regionale ontwikkeling

Ondersteun (top)sportevenementen en positioneer ze nadrukkelijk als plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten in een tijd van polarisatie. Het brengt mensen samen, versterkt onderlinge betrokkenheid en sociale samenhang in dorpen en steden. (Top)sportevenementen zijn bij uitstek geschikt om regionale doelen als toerisme, gezondheid en leefbaarheid te koppelen. En het zijn plekken waar ontmoeting en samenwerking tussen gemeenten, sportorganisaties, onderwijs, maatschappelijke partners en bedrijfsleven een plek kunnen krijgen.

4. Investeer in een sterke en samenhangende (top)sportinfrastructuur

Pak een provinciale rol om te komen tot een goede spreiding, goede kwaliteit en een betere bereikbaarheid van topsportvoorzieningen. Laat de behoefte van de sport leidend zijn en sluit investeringen aan op de landelijke Strategische Vastgoedplanning voor topsport. En stuur op multifunctioneel gebruik van deze voorzieningen voor bijvoorbeeld breedtesport.

